

1. cvičení

http://www.karlin.mff.cuni.cz/~kuncova/

1. (a)

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{n^2}{n^3 + 1}$$

Řešení: Použijeme limitní srovnávací kritérium. Jako srovnávací řadu použijeme $b_n := 1/n$ o níž víme, že diverguje. Tedy počítáme limitu

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_n}{b_n} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{n^2}{n^3+1}}{\frac{1}{n}} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n^3}{n^3+1} = 1.$$

Jelikož $1 \in (0, \infty)$, tak naše řada konverguje právě tehdy, když konverguje zvolená b_n . Ta diverguje, čili i zadaná řada diverguje.

(b)

$$\sum_{n=1}^{\infty} \sqrt[3]{n^2 + 5} - \sqrt[3]{n^2 + 1}$$

Řešení: Nejprve výraz upravíme:

$$\sum_{n=1}^{\infty} \sqrt[3]{n^2 + 5} - \sqrt[3]{n^2 + 1} = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{n^2 + 5 - n^2 - 1}{\sqrt[3]{(n^2 + 5)^2} + \sqrt[3]{(n^2 + 5)(n^2 + 1)} + \sqrt[3]{(n^2 + 1)^2}} \leq \sum_{n=1}^{\infty} \frac{4}{n^{4/3}}.$$

Jelikož jsme řadu omezili jinou a navíc konvergující řadou, tak zadaná řada taktéž konverguje.

(c)

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{\sqrt[3]{n^2 + 5} - \sqrt[3]{n^2 + 1}}{\sqrt[4]{n}}$$

Řešení: "Odstraněním odmocniny z čitatele" vhodným rozšířením dostaneme

$$\frac{\sqrt[3]{n^2 + 5} - \sqrt[3]{n^2 + 1}}{\sqrt[4]{n}} = \frac{4}{\sqrt[4]{n} \left(\sqrt[3]{(n^2 + 5)^2} + \sqrt[3]{n^2 + 1} \sqrt[3]{n^2 + 5} + \sqrt[3]{(n^2 + 1)^2} \right)}$$

Jmenovatel se tedy chová zhruba jako $n^{1/4} \cdot n^{4/3} = n^{19/12}$. Přesněji

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{4}{\sqrt[4]{n} \left(\sqrt[3]{(n^2 + 5)^2} + \sqrt[3]{n^2 + 1} \sqrt[3]{n^2 + 5} + \sqrt[3]{(n^2 + 1)^2} \right)}}{\frac{1}{n^{1/4} \cdot n^{4/3}}} = 4 \neq 0$$

a podle limitního srovnávacího kritéria a předchozího faktu (srovnávali jsme s řadou $\sum \frac{1}{n^{19/12}}$) řada konverguje.

(d)

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{\sqrt{2n+1}\sqrt{2n+3}}$$

Řešení: Použijeme limitní srovnávací kritérium a srovnání s řadou $\sum \frac{1}{n}$. Protože

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{1}{\sqrt{2n+1}\sqrt{2n+3}}}{\frac{1}{n}} = \frac{1}{2} \neq 0$$

řada diverguje.

(e)

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{(2 + 1/n)^n}$$

Řešení: Řada konverguje, neboť $\frac{1}{(2+1/n)^n} \leq \frac{1}{2^n}$.

(f)

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{n\sqrt{n} + 2n}{n^2 + 2n^3}$$

Řešení: Řada konverguje podle srovnávacího kritéria, neboť

$$\frac{n\sqrt{n} + 2n}{n^2 + 2n^3} = \frac{n\sqrt{n}}{n^3} \cdot \frac{1 + 2n^{-1/2}}{2 + 1/n} \leq \frac{1}{n^{3/2}} \cdot \frac{1 + 2}{2 + 0} = \frac{3}{2} \frac{1}{n^{3/2}}.$$

(g)

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{\sqrt[n]{\ln n}}$$

Řešení: Řadu odhadneme zdola pro $n \geq 3$:

$$\frac{1}{\sqrt[n]{\ln n}} \geq \frac{1}{\ln n} \geq \frac{1}{n}.$$

Řada $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n}$ diverguje, tedy i zadaná řada diverguje.

(h)

$$\sum_{k=1}^{\infty} k^{-\ln k}$$

Řešení: Použijeme srovnávací kritérium. Pro $k > e^2$ je $k^{-\ln k} = \frac{1}{k^{\ln k}} < \frac{1}{k^2}$. Řada konverguje, neboť konverguje řada $\sum \frac{1}{k^2}$.

Ačkoli ne u každého řešení je to napsáno, používáme hojně Heineho větu a Větu o limitě složené funkce. U obou těchto vět stejně jako u limitního srovnávacího kritéria pečlivě ověřujeme podmínky.

2. (a)

$$\sum_{n=1}^{\infty} n^3 \left(1 - \cos \frac{1}{n}\right)$$

Řešení:

Snadno se ověří, že všechny koeficienty $a_n = n^3 \left(1 - \cos \frac{1}{n}\right)$ jsou nezáporné. Ukážeme, že $a_n \not\rightarrow 0$ pro $n \rightarrow \infty$. Je totiž

$$\lim_{n \rightarrow \infty} n^3 \left(1 - \cos \frac{1}{n}\right) = \lim_{n \rightarrow \infty} n \cdot \frac{1 - \cos \frac{1}{n}}{\left(\frac{1}{n}\right)^2} = +\infty \cdot \frac{1}{2} = +\infty,$$

kde pro výpočet limity posledního zlomku použijeme Heineho větu, substituci $x = \frac{1}{n}$ a limitu $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{1 - \cos x}{x^2} = \frac{1}{2}$. Řada tedy nesplňuje nutnou podmínku konvergence.

(b)

$$\sum_{n=1}^{\infty} \ln \left(1 + \frac{1}{n^2}\right)$$

Řešení: Viz sken

(c)

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{\arctan n}{n}$$

Řešení: Viz sken

(2)

$$\sum \underbrace{\log \left(1 + \frac{1}{n^2}\right)}_{a_n \geq 0}$$

LSE s $b_n = \frac{1}{n^2}$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\log \left(1 + \frac{1}{n^2}\right)}{\frac{1}{n^2}} = 1$$

Heine $x_n = \frac{1}{n^2}$, $x_n \rightarrow 0$, $x_n \neq 0 \quad \forall n \in \mathbb{N}$

$$\lim_{y \rightarrow 0} \frac{\ln(1+y)}{y} = 1.$$

$\sum \frac{1}{n^2} \leq \int_1^{\infty} \frac{1}{x^2} dx$ LSE $\sum a_n \leq$

(3)

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{\arctan u}{u}$$

$$a_n \geq 0$$

skematisk $b_n = \frac{1}{n}$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{\arctan u}{u}}{\frac{1}{u}} = \lim_{n \rightarrow \infty} \arctan u = \frac{\pi}{2}$$

velb Heine $x_n = u$, $x_n \neq \infty$, $x_n \rightarrow \infty$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \arctan x = \frac{\pi}{2}$$

$\sum \frac{1}{n} \neq 0$, ledly $\geq$ L&S i $\sum a_n$ $\neq 0$

(d)

$$\sum_{n=1}^{\infty} \sin n^{-1} \ln \frac{n+1}{n}$$

Řešení:

Položme $a_n = \sin n^{-1} \ln \frac{n+1}{n}$. Ukážeme, že a_n lze porovnat s $\frac{1}{n^2}$ a tudíž řada podle limitní verze srovnávacího kritéria konverguje. Podle Heineho věty a substituce $x = \frac{1}{n}$ totiž máme

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\sin \frac{1}{n}}{\frac{1}{n}} = \lim_{x \rightarrow 0+} \frac{\sin x}{x} = 1$$

a

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\ln \left(\frac{n+1}{n} \right)}{\frac{1}{n}} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\ln \left(1 + \frac{1}{n} \right)}{\frac{1}{n}} = \lim_{x \rightarrow 0+} \frac{\ln(1+x)}{x} = 1,$$

takže použitím obou limit dohromady dostáváme

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_n}{\frac{1}{n^2}} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\sin \frac{1}{n}}{\frac{1}{n}} \cdot \frac{\ln \left(1 + \frac{1}{n} \right)}{\frac{1}{n}} = 1.$$

(e)

$$\sum_{k=1}^{\infty} \left(k^{(k^2+1)^{-1}} - 1 \right)$$

Řešení:

Protože

$$\left(k^{(k^2+1)^{-1}} - 1 \right) = e^{\frac{\ln k}{k^2+1}} - 1$$

a výraz v exponentu konverguje pro $k \rightarrow \infty$ k nule (například podle Heineho věty a l'Hospitalova pravidla), dostáváme s přihlédnutím k Heineho větě, větě o limitě složené funkce a základní limitě $\frac{e^x-1}{x} \rightarrow 1$ pro $x \rightarrow 0$, že

$$\lim_{k \rightarrow \infty} \frac{e^{\frac{\ln k}{k^2+1}} - 1}{\frac{\ln k}{k^2+1}} = 1.$$

Podle limitní verze srovnávacího kritéria tedy vyšetřovaná řada konverguje, právě když konverguje řada

$$\sum_{k=1}^{\infty} \frac{\ln k}{k^2+1}.$$

Ukážeme, že tato řada konverguje srovnáním s $(\ln k)/k^2$.

$$\lim_{k \rightarrow \infty} \frac{\frac{\ln k}{k^2+1}}{\frac{\ln k}{k^2}} = \lim_{k \rightarrow \infty} \frac{k^2}{k^2+1} = 1.$$

Řada $\sum_{k=0}^{\infty} \frac{\ln k}{k^2}$ konverguje ("fakt"), tedy konverguje i původní řada z limitního srovnávacího kritéria.

(f)

$$\sum_{k=1}^{\infty} \frac{k}{k^2 + 1} \cos \frac{1}{k}$$

Řešení:

Řada diverguje srovnáním s řadou $\sum_k \frac{1}{k}$, neboť limitní srovnávací kritérium dává

$$\lim_{k \rightarrow \infty} \frac{\frac{k}{k^2+1} \cos \frac{1}{k}}{\frac{1}{k}} = \lim_{k \rightarrow \infty} \frac{k^2}{k^2 + 1} \cos \frac{1}{k} = 1.$$

(g)

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{\sin \left(\frac{1}{\sqrt{n}} - \frac{1}{\sqrt{n+1}} \right)}{\sqrt[3]{n^2 + 1} - \sqrt[3]{n^2}}$$

Řešení: Viz sken

(+)

(***)

$$f(y) = \sqrt{y}$$

$$\lim_{y \rightarrow 1} \sqrt{y} = 1$$

$$g(x) = 1 + \frac{1}{x}$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} g(x) = 1 + 0 = 1$$

spojitost f v 1

(****) analogicky

$$\text{Záver: } \sum u^{1/6} = \sum \frac{1}{u^{1/6}} \quad \text{D}$$

$$\text{a tedy } \approx \text{LSE } \approx \underline{\underline{\sum a_n}} \quad \text{D}$$

(h)

$$\sum_{k=1}^{\infty} \arctan \frac{2k}{1+k^2},$$

Řešení: Vizte další příklad.

(i)

$$\sum_{k=1}^{\infty} \arctan \frac{2kx}{x^2+k^2},$$

kde $x \in \mathbb{R}$ je parametr.

Řešení:

Pokud $x = 0$, řada má nulové koeficienty a konverguje. Pokud $x \neq 0$, použijeme limitní srovnávací kritérium. Platí, že

$$\lim_{y \rightarrow 0} \frac{\arctan y}{y} = 1,$$

odkud vyplývá (substitucí $y = \frac{2kx}{x^2+k^2}$), že

$$\lim_{k \rightarrow \infty} \frac{\arctan \frac{2kx}{x^2+k^2}}{\frac{2kx}{x^2+k^2}} = 1,$$

a proto řada $\sum_k \arctan \frac{2kx}{k^2+x^2}$ konverguje, právě když konverguje řada $\sum_k \frac{2kx}{x^2+k^2}$. Jednoduchým srovnáním ale dostaneme, že od určitého členu počínaje, kdy je $k^2 \geq x^2$, platí

$$\frac{2kx}{x^2+k^2} \geq \frac{2kx}{2k^2} = \frac{x}{k},$$

přičemž řada napravo diverguje pro každé $x \neq 0$.

Závěr. Řada konverguje pro $x = 0$, jinak diverguje.

(j)

$$\sum_{n=1}^{\infty} \sin \frac{n}{n^2+1}$$

Řešení:

S přihlédnutím k Heineho větě totiž jednoduchým rozšířením dostaneme

$$\begin{aligned} \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\sin \frac{n}{n^2+1}}{\frac{1}{n}} &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\sin \frac{n}{n^2+1}}{\frac{n}{n^2+1}} \cdot \frac{n^2}{n^2+1} = \\ &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\sin \frac{n}{n^2+1}}{\frac{n}{n^2+1}} \cdot \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{n^2}{n^2+1} = \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} \cdot 1 = 1 \cdot 1 = 1. \end{aligned}$$

Řada tudíž diverguje srovnáním s harmonickou řadou.

(k)

$$\sum_{k=1}^{\infty} (k^{k^a} - 1),$$

kde $a \in \mathbb{R}$ je parametr.

Řešení:

Pokud $a \geq 0$, pak $\lim (k^{k^a} - 1) = +\infty$, řada tedy diverguje, neboť není splněna základní podmínka konvergence $\lim a_k = 0$.

Pokud $a < 0$, pak platí

$$k^{k^a} - 1 = e^{k^a \ln k} - 1,$$

a tudíž (podle Heineho věty a věty o limitě složené funkce s přihlédnutím k faktu, že $\lim_{x \rightarrow +\infty} x^a \ln x = 0$ pro $a < 0$)

$$\lim_{k \rightarrow \infty} \frac{k^{k^a} - 1}{k^a \ln k} = \lim_{k \rightarrow \infty} \frac{e^{k^a \ln k} - 1}{k^a \ln k} = 1.$$

Stačí tedy podle limitního srovnávacího kritéria vyšetřit řadu

$$\sum_{k=1}^{\infty} k^a \ln k$$

pro $a < 0$. O této řadě víme, že pro $0 > a \geq -1$ je divergentní a pro $a < -1$ řada konverguje.

(l)

$$\sum_{n=1}^{\infty} \operatorname{tg} \left(\frac{\pi}{4^n} \right) \sin 2^n$$

Řešení: Viz sken

(m)

$$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n} \arccos \frac{1}{n}$$

Řešení: Viz sken

(n)

$$\sum_{n=1}^{\infty} \arcsin (\sqrt{n^2 + 1} - \sqrt{n^2 - 1}) \sqrt{\sin \frac{1}{n}}$$

Řešení: Viz sken

(12)

$$\sum_{n=1}^{\infty} \underbrace{\lg\left(\frac{n}{4^n}\right) \cdot b_n(2^n)}_{a_n}$$

$$|a_n| \leq \lg \frac{n}{4^n} \quad \left(\lg \frac{n}{4^n} \geq 0 \quad \forall n \in \mathbb{N}\right)$$

středníme $b_n = \frac{n}{4^n} \quad (b_n \geq 0 \quad \forall n \in \mathbb{N})$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\lg \frac{n}{4^n}}{\frac{n}{4^n}} = 1$$

Heine: $\lim_{y \rightarrow 0} \frac{\lg y}{y} = 1$
a z toho lim

$$y_n := \frac{n}{4^n} \quad y_n \neq 0 \quad \forall n \in \mathbb{N}$$

tedy $\sum \lg \frac{n}{4^n}$ konv. z LSE s $\sum \frac{n}{4^n}$, která konv. (geom. $\bar{\Sigma}$).

a tedy $\sum a_n$ konverguje (do konce Absolutně)
ze znám. krit. s řadou $\sum \lg \frac{n}{4^n}$.

(13)

$$\sum \frac{1}{u} \arccos \frac{1}{u}$$

$a_n \geq 0$

LSE s $b_n = \frac{1}{u}$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\frac{1}{u} \arccos \frac{1}{u}}{\frac{1}{u}} = \lim_{n \rightarrow \infty} \arccos \frac{1}{u} = \frac{\pi}{2}$$

Heine $x_n = \frac{1}{u}$, $x_n \rightarrow 0$, $x_n \neq 0 \forall n \in \mathbb{N}$

$$\lim_{y \rightarrow 0} \arccos y = \frac{\pi}{2}$$

Spezialfall $\arccos 0$

$$\sum \frac{1}{u} > 0, \text{ falls } i \sum \underline{a_n} > 0$$

$$\sum_{n=0}^{\infty} \arcsin(\sqrt{n^2+1} - \sqrt{n^2-1}) \cdot \sqrt{\frac{1}{n}} = \sum_{n=0}^{\infty} a_n$$

$$\sqrt{n^2+1} - \sqrt{n^2-1} = \frac{n^2+1 - n^2+1}{\sqrt{n^2+1} + \sqrt{n^2-1}} = \frac{2}{\sqrt{n^2+1} + \sqrt{n^2-1}}$$

LSE S $b_n = \frac{2}{n} \cdot \sqrt{\frac{1}{n}} = \frac{2}{n^{3/2}}$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_n}{b_n} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\arcsin \frac{2}{\sqrt{n^2+1} + \sqrt{n^2-1}}}{\frac{2}{n^{3/2}}} = \frac{2}{\sqrt{n^2+1} + \sqrt{n^2-1}} \cdot \frac{n^{3/2}}{2}$$

$$(1) \frac{2}{\sqrt{n^2+1} + \sqrt{n^2-1}} \cdot \frac{n^{3/2}}{2} = 1 \cdot \frac{1}{\sqrt{1+0} + \sqrt{1+0}} \cdot 1 = \frac{1}{2}$$

(1) Heine $x_n = \frac{2}{\sqrt{n^2+1} + \sqrt{n^2-1}}$ $x_n \rightarrow 0, x_n \neq 0 \forall n \in \mathbb{N}$

$$\lim_{y \rightarrow 0} \frac{\arcsin y}{y} = 1$$

(2) Heine $x_n = \frac{1}{n}, x_n \rightarrow 0, x_n \neq 0 \forall n \in \mathbb{N}$

$$\lim_{y \rightarrow 0} \frac{\sqrt{\arcsin y}}{\sqrt{y}} = 1$$

oder

weil $f(z) = \sqrt{z}$ $\lim_{z \rightarrow 1} f(z) = 1$
 $g(y) = \frac{\arcsin y}{y}$ $\lim_{y \rightarrow 0} g(y) = 1$
 weil f stetig ist $f(z)$

Zusatz:

$$\sum b_n \text{ konvergiert} \wedge \sum a_n \text{ konvergiert}$$

3. Necht' $\sum_{n=1}^{\infty} a_n$ a $\sum_{n=1}^{\infty} b_n$ je konvergentní, $\sum_{n=1}^{\infty} c_n$ a $\sum_{n=1}^{\infty} d_n$ jsou divergentní. Rozhodněte, zda platí:

(a) $\sum_{n=1}^{\infty} a_n + c_n$ je konvergentní.

Řešení: Ne. Naopak je divergentní. Jestliže $\sum a_n = S \in \mathbb{R}$ a $\sum c_n = \pm\infty$, tak $\sum a_n + c_n = \pm\infty$ (ve smyslu limita částečných součtů) a řada diverguje. Jestliže $\sum_{n=1}^{\infty} c_n$ osciluje, tedy její částečné součty oscilují, pak osciluje i $\sum_{n=1}^{\infty} a_n + c_n$.

(b) $\sum_{n=1}^{\infty} c_n + d_n$ je divergentní.

Řešení: Ne nutně. Např. $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n} + \frac{1}{n}$ je divergentní, $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n} - \frac{1}{n}$ je konvergentní.

(c) $\sum_{n=1}^{\infty} a_n - b_n$ je konvergentní.

Řešení: Ano. Plyne z Věty o linearitě řad.

(d) $\sum_{n=1}^{\infty} k \cdot a_n + l \cdot b_n$, kde $k, l \in \mathbb{R}$ je konvergentní.

Řešení: Ano. Plyne z Věty o linearitě řad.

(e) $\sum_{n=1}^{\infty} a_n \cdot b_n$ je konvergentní.

Řešení: Ne nutně.

$\sum_{n=1}^{\infty} \frac{(-1)^n}{\sqrt{n}}$ konverguje z Leibnizova kritéria. Ale $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{(-1)^n}{\sqrt{n}} \cdot \frac{(-1)^n}{\sqrt{n}} = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n}$ diverguje.

Naopak $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^2} \cdot \frac{1}{n^2} = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^4}$ konverguje.

(f) $\sum_{n=1}^{\infty} c_n \cdot d_n$ je konvergentní.

Řešení: Ne nutně.

Např. $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{\sqrt[4]{n}}$ diverguje, řada $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{\sqrt[4]{n}} \cdot \frac{1}{\sqrt[4]{n}} = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{\sqrt{n}}$ také diverguje.

Naopak $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n} \cdot \frac{1}{n} = \sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^2}$ konverguje.

(g) $\sum_{n=1}^{\infty} b_n \cdot d_n$ je konvergentní.

Řešení: Ne nutně.

Např. $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n}$ diverguje, řada $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^2}$ konverguje. Řada $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^3}$ konverguje.

Naopak Např. $\sum_{n=1}^{\infty} n^3$ diverguje, řada $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n^2}$ konverguje. Řada $\sum_{n=1}^{\infty} n$ diverguje.